

”נקודה טובה” – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון 27 - שנת תשפ”ד גיליון ”תזריע” – ה’ ניסן תשפ”ד, 13 לאפריל, 2024)

לע”נ אמו”ר ר’ יוסף-חיים ב”ר יעקב רוט ז”ל

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”תזריע” - ”זכר ליציאת מצרים”

הביטוי ”זכר ליציאת מצרים”, מוזכר בתורה במפורש ביחס לכ-31 מצוות. חלקן אכן מצוות הקשורות לחג הפסח, אבל רובן הגדול הן מצוות שהקשר שלהן ליציאת מצרים אינו ברור.

זכרון יציאת מצרים איננו זכרון סטטי של העבר ותו לא. התורה רואה את הזכרון כמנוע צמיחה דינמי, האמור לדחוף אותנו לעשייה חיובית כאן ועכשיו, בתחומים ונושאים רבים בחיינו. ומכאן נובעת הרלבנטיות (השייכות) והעכשוויות של ”זכר ליציאת מצרים”, גם במצוות הנראות לנו לכאורה רחוקות.

במאמרנו זה נראה, כי הביטוי ”זכר ליציאת מצרים” הינו מנוע צמיחה לנושאים הבאים, מעבר למצוות הטבעיות של חג הפסח וכן מצוות זכרון יציאת מצרים היומיומיות (תפילין, ציצית ומזוזה). ואלו הם:

1. ניסי יציאת מצרים כמנוע לאמונה.
2. העבדות כמנוע לשמירה על זכויות הפרט.
3. הכל של הקב”ה וכפיקדון בידינו.
4. החירות המוסרית והקדושה.
5. הכרת הטוב וההודיה לקב”ה.

הנושא הראשון הינו האמונה בקב”ה, כלשון הדיבר הראשון בעשרת הדיברות: ”אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵמִצְרַיִם מִבֵּית עֶבְדִים” (שמות כ, ב). דיבר שהוא מצוות ידיעת ה' והכרתו (ובעברית מודרנית – מצוות האמונה). ובהמשך גם מצוות אהבתו ויראתו.

הקישור של מצוות האמונה אל יציאת מצרים, מבטא כמה דברים:

- במהלך יציאת מצרים זכינו להכרות קרובה עם הקב”ה.
- שליטתו של הקב”ה בטבע במהלך עשרת המכות וקריעת ים סוף מעידה כי הוא ”שר הטבע”, וממילא הוא האל הבורא והיוצר של העולם כולו.
- הקב”ה הוציא אותנו ממצרים כדי שנקבל עלינו את עול מלכותו, ככתוב: **”וְלִקְחֶתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיְתִי לְכֶם לְאֱלֹהִים וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבָלוֹת מִצְרַיִם”** (שמות ו, ז).

מן הסיבה הזאת, גם מצוות אמונה נוספות ”מתוייגות” ומוגדרות כ”זכר ליציאת מצרים” ובהן מצוות הקמת המשכן, מצוות קידוש ה', ודיני מסית ומדיח ונביאי השקר, המכחישים את האמונה.

כאן המקום להעיר כי האמונה בקב”ה, פירושה **ידיעת ה'**, כדברי המנחת חינוך: **”תדעו ותאמינו שיש לעולם אלוה, כי מלת אנכי, תורה על המציאות”** (מצוה כה).

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

ומכאן עולה, כי משמעותה המעשית של מצוות האמונה היא התבוננות במעשיו של הקב"ה בטבע ובהיסטוריה, עד שנדע ונרגיש את קיומו ומציאותו של הקב"ה בעולם בצורה וודאית. בבחינת: "וַיִּזְדַּעַת הַיּוֹם וַהֲשִׁבֶת אֶל לִבְבָּךְ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים..." (דברים ד, לט).

מכאן נעבור לתחומי חיים ועשייה נוספים, שבהם הביטוי "זכר ליציאת מצרים", בא לידי ביטוי.

בהוציאי אתכם ממצרים עשיתי אתכם לבני חורין ובעלי רכוש, אומר הקב"ה לבני ישראל. וכל זאת כדי שתהיו עבדי, בבחינת: "וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לְכֶם לְאֱלֹהִים..." (שמות ו, ז). לא עבדות משעבדת ומגמדת, אלא עבדות מצמיחה ומשחררת. "עבדות" שנועדה ליצור חברה ראויה המבוססת על אדני הצדק, החסד והמוסר. והרכוש! הוא פיקדון בידכם, לשם המטרה הזאת.

מתוך זכרון העבדות של מצרים, אנו מצווים לשמור על זכויות הפרט ובהן מצוות השבת – מנוחת הגוף והנפש, אהבת הגר ושמירה על זכויות החלשים בחברה ובהם הגר היתום והאלמנה ועוד.

ומתוך ההבנה כי רכושנו הוא רק פיקדון, הצטוונו במצוות הצדקה, בשחרור העבדים ביובל ובמצוות גאולת עבד שהוא קרוב משפחה שלנו ועוד. מצוות שקיומן מעמיק את ההבנה שהרכוש שבידינו, הוא רק פקדון.

היעד הנוסף הינו נושא **החירות המוסרית והקדושה**, הבא לידי ביטוי באיסור על רמאות "בַּמִּנְדָּה בְּמִשְׁקַל וּבְמִשְׁוֹנָה..." (ויקרא יט לה-לו) ובאיסור אכילת שקצים ורמשים. שם גם מופיע הביטוי "וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי" (ויקרא יא מג-מה), הרומז ומתחבר לשאר אישורי הקדושה ובהן גם איסורי העריות עליהם נאמר: "כְּמַעֲשֵׂה אֲרָץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ..." (ויקרא יח, ג). איסורים שגם הם חלק חשוב ממסכת החירות המוסרית והקדושה.

לסיום, נביא את נושא **הכרת הטוב והתודה לקב"ה** המוזכר בפרשת 'מקרא ביכורים'. כאשר החקלאי מביא את ביכורי פרי אדמתו אל בית המקדש, הוא פותח את דבריו בתודה לקב"ה על שגאל אותנו ממצרים¹ "וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ" (דברים כו, ט).

יפים ימים אלה של חג הפסח, כדי להתבונן ולחפש, תובנות, ערכים ולקחים רוחניים שאותם אנו יכולים לקחת מיציאת מצרים, וליישם אותם כיום, בחיינו.

זוהי המשמעות האמיתית של: "זכר ליציאת מצרים"!

בכרת שנת תשפ"א חתמה וכתבה

ומתכננת פרויקט, אשה רות

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**

¹ במצוות הביכורים אמנם לא מופיע במפורש הביטוי "זכר ליציאת מצרים", אולם היא מוזכרת שם כחלק מהותי מן הסיבות להודיה לקב"ה.